

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО
РОЗСЛІДУВАННЯ
КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА КРИМІНОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ
полковник поліції

 Андрій ФОМЕНКО

19.08.2021

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ: ПРАВОВА ДОКТРИНА ТА
ПРИНЦИПИ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Освітній ступінь **магістр**

Спеціальність **081 «Право»**

Освітня програма **«Право (поліцейські)»**
(наказ ректора від 30.01.2019 № 98)

Статус навчальної дисципліни **нормативна**

Мова навчання: **українська**

Дніпро – 2021

Кримінальна юстиція: :правова доктрина та принципи правотворчості // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. – 21 с.

РОЗРОБНИК:

Шаблистий В.В., професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Конопельський В.Я. – завідувач кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент;

Письменський Є.О. – завідувач кафедри загальноюридичних дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, доктор юридичних наук, доцент.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології
25.05.2021, протокол №11

Рекомендовано Науково-методичною радою університету
25.08.2021, протокол №11

Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 5 років. 27.08.2021, протокол №12

В результаті вивчення дисципліни слухач має оволодіти такими спеціальними компетентностями:

- 1) здатність приймати участь в проведенні юридичної експертизи проектів нормативно-правових актів, у тому числі з метою виявлення в них положень, які сприятимуть прояву корупції; давати кваліфіковані юридичні висновки та консультації в сфері забезпечення публічного порядку, безпеки та надання адміністративних послуг;
- 2) здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти, реалізовувати норми кримінального та кримінально-процесуального права в професійній діяльності, як за ординарних умов, так і при конкуренції чи колізії кримінально-правових норм, використовуючи при цьому судову практику;
- 3) здатність ефективно запобігати кримінальним правопорушенням; застосовувати заходи забезпечення кримінального провадження з метою досягнення його дієвості;
- 4) здатність кваліфіковано тлумачити нормативні правові акти в кримінально-правовій сфері.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: :правова доктрина та принципи правотворчості » є:

- *загальноосвітня* (навчальна) – засвоїти поняття, підстави та принципи застосування кримінального законодавства взагалі, а також актуальні питання застосування приписів кримінального законодавства щодо окремих типів діянь, передбачених КК України, використовуючи знання, отримані під час вивчення Загальної та Особливої частин кримінального права;
- *розвивальна* – прищепити вміння правильного застосування знань, одержаних під час вивчення кримінального права та інших галузей права, у процесі застосування кримінального законодавства;
- *виховна* – формувати ціннісні орієнтири відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особи; виховувати активну громадянську позицію; сприяти усвідомленню ролі та значення юридичної діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формувати у працівників поліції високий рівень правової свідомості та правової культури, професійних та особистісних якостей.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система загальних наукових знань про окремі найбільш актуальні питання практичного застосування приписів кримінального законодавства України щодо окремих категорій кримінальних правопорушень (кримінальних правопорушень), за якими здійснюють досудове розслідування слідчі Національної поліції.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни. При засвоєнні цього курсу необхідно використовувати знання, отримані в процесі вивчення таких юридичних дисциплін, як теорія держави і права, кримінальне право, кваліфікація кримінальних правопорушень, кримінологія, кримінально-виконавче право, адміністративне право, цивільне право, екологічне право, кримінальний процес, криміналістика.

Результати вивчення навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: :правова доктрина та принципи правотворчості »

Згідно з вимогами освітньої програми Здобувачі повинні **знати:**

знати:

- сучасні підходи до джерел кримінального права;
- проблеми тлумачення кримінального закону;
- фундаментальні питання застосування кримінального законодавства;
- проблеми кримінального права за наявності конкуренції кримінально-правових норм і колізій у праві;
- проблеми кримінального права з урахуванням об'єктивних ознак складу кримінального правопорушення;
- проблеми кримінального права з урахуванням суб'єктивних ознак складу кримінального правопорушення;
- проблеми кримінального права при попередній злочинній діяльності;
- проблеми кримінального права при множинності кримінальних правопорушень;
- проблеми кримінального права при співучасті у кримінальних правопорушеннях;
- проблеми кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за злочини проти національної безпеки;
- проблеми кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за злочини проти життя та здоров'я особи;
- проблеми кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи;
- проблеми кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності, безпеки руху та експлуатації транспорту;
- проблеми кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки та проти громадського порядку;
- проблеми законодавства, яке передбачає відповідальність за корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення;

уміти:

- вільно використовувати засвоєні знання для розв'язання типових ситуацій, що виникають у процесі здійснення досудового розслідування;
- здійснювати юридичний аналіз складів кримінальних правопорушень, підслідних Національній поліції, проводити аналітичну роботу;
- розмежовувати ці кримінальні правопорушення від суміжних та від інших правопорушень, цивільних деліктів.
- застосовувати правила та принципи, якими слід керуватися при застосуванні кримінального законодавства, аналізувати правові позиції Верховного Суду;
- долати колізію правових норм під час застосування кримінального законодавства;

– переосмислювати наявні знання стосовно нових змін, що відбуваються у кримінальному законодавстві.

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Сучасні підходи до джерел кримінального права.

Поняття та види джерел кримінального права. Сучасні підходи до визначення джерел кримінального права України, їх значення для правозастосування.

Кримінальний кодекс України як основне джерело кримінального права.

Кримінально-правове значення Конституції України. Характер зв'язку кримінального права із конституційним правом.

Міжнародні нормативно-правові акти як джерело кримінального права України.

Зв'язок кримінального права з іншими галузями права України. Бланкетні диспозиції та їх значення для застосування кримінально-правових норм.

Кримінально-правове значення рішень Конституційного Суду України.

Практика Європейського суду з прав людини, її вплив на застосування норм кримінального законодавства.

Проблеми застосування постанов Пленуму Верховного суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ в процесі застосування норм кримінального права.

Кримінально-правове значення практики Верховного Суду України. Правові позиції Верховного Суду України.

ТЕМА 2. Проблеми тлумачення кримінального права.

Необхідність тлумачення норм кримінального права. Поняття тлумачення кримінально-правових норм. Основні підходи до визначення тлумачення кримінально-правових норм. Об'єкт і предмет тлумачення. Мета тлумачення кримінально-правових норм. З'ясування та роз'яснення як основні аспекти тлумачення норм кримінального законодавства. Принципи тлумачення.

Способи тлумачення (лінгвістичний, спеціально-юридичний, системний, логічний, історичний, функціональний, цільовий).

Види тлумачення. Тлумачення за обсягом. Результат тлумачення (буквальний (адекватний), обмежувальний, поширювальний).

Тлумачення за суб'єктом (офіційне й неофіційне). Індивідуальне (казуальне) тлумачення. Загальне (нормативне) тлумачення. Автентичне, делеговане, судове, відомче тлумачення. Доктринальне, компетентно-правове, компетентно-неправове та буденне тлумачення.

Особливості тлумачення положень кримінального закону з оціночними ознаками та бланкетними диспозиціями.

ТЕМА 3. Фундаментальні проблеми кримінального права (кримінально-правова кваліфікація).

Поняття застосування кримінального законодавства. Співвідношення понять «застосування кримінального законодавства», «кваліфікація кримінальних правопорушень» та «кримінально-правова кваліфікація». Значення застосування кримінального законодавства.

Види кримінально-правової кваліфікації. За суб'єктом здійснення (офіційна та неофіційна). За стадією здійснення (первинна, попередня, остаточна). Залежно від співставлення моменту вчинення діяння і часу проведення кваліфікації (перспективна, ретроактивна). За результатом кваліфікації (позитивна, негативна). Залежно від точності співставлення фактичних ознак складу злочину з юридичними ознаками складу злочину. За стадією злочину, який кваліфікується. Залежно від дій співучасників злочину.

Кримінально-правова кваліфікація та її відбиття в процесуальних документах кримінального провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України 2012 року.

Стадії кримінально-правової кваліфікації та їх етапи. Формула кваліфікації. Формулювання обвинувачення.

Доктринальні підходи до правил кримінально-правової кваліфікації. Принципи кваліфікації кримінальних правопорушень. Правила кваліфікації кримінальних правопорушень у разі конкуренції кримінально-правових норм. Кримінально-правова кваліфікація та колізія в законодавстві.

Неправильна кримінально-правова кваліфікація. Види неправильної кримінально-правової кваліфікації.

Значення юридичної практики, прецедентів і доктрини кримінального права для кримінально-правової кваліфікації.

ТЕМА 4. Проблеми кримінального права при попередній злочинній діяльності.

Правильне встановлення стадії вчинення кримінального правопорушення та його значення для правильного застосування кримінального законодавства. «Стадія виявлення умислу» і можливості застосування кримінального законодавства.

Стадія готування до кримінального правопорушення. Застосування кримінального законодавства щодо діянь особи на цій стадії. Стадія замаху на вчинення кримінального правопорушення. Застосування кримінального законодавства щодо діянь особи на цій стадії. Переростання стадії готування до злочину у стадію замаху на кримінальне правопорушення. Застосування кримінального законодавства щодо діянь особи на стадії замаху.

Застосування кримінального законодавства у разі закінченого злочину. Визначення моменту закінчення окремих видів кримінальних правопорушень.

Застосування кримінального законодавства щодо діянь особи за наявності добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця. Дійове каяття, його відмінність від добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця. Застосування кримінального

законодавства щодо діянь особи в таких випадках.

ТЕМА 5. Проблеми кримінального права при вчиненні особою декількох кримінальних правопорушень.

Загальні проблеми кримінального законодавства у разі множинності кримінальних правопорушень. Види множинності кримінальних правопорушень. Загальні правила кваліфікації кримінальних правопорушень у разі їхньої множинності.

Одиничний злочин як структурний елемент множинності кримінальних правопорушень. Види одиничних кримінальних правопорушень. Застосування кримінального законодавства щодо триваючих, продовжуваних і складених кримінальних правопорушень.

Повторність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види повторності. Фактична повторність: повторність тотожних, однорідних та різнорідних кримінальних правопорушень. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи повторності кримінальних правопорушень.

Сукупність кримінальних правопорушень та її ознаки. Види сукупності кримінальних правопорушень. Відмежування ідеальної сукупності від одиничного злочину. Відмежування сукупності кримінальних правопорушень від конкуренції норм. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи сукупності кримінальних правопорушень.

Рецидив злочину: поняття та ознаки. Види рецидиву. Застосування кримінального законодавства у разі наявності в діяннях особи рецидиву кримінальних правопорушень.

ТЕМА 6. Проблеми кримінального права при співучасті у кримінальному правопорушенні.

Загальні проблеми кримінального права за наявності кримінальних правопорушень, учинених у співучасті. Ознаки співучасті у кримінальних правопорушеннях. Кримінальні правопорушення, при вчиненні яких співучасть не можлива.

Застосування кримінального законодавства щодо різних співучасників із урахуванням їх видів. Види співучасників та їх нормативне визначення. Застосування кримінального законодавства щодо діянь виконавця або співвиконавця злочину. Застосування кримінального законодавства у разі опосередкованого виконавства. Застосування кримінального законодавства щодо діянь організатора злочину. Застосування кримінального законодавства щодо діянь підбурювача до злочину. Застосування кримінального законодавства щодо діянь пособника у вчиненні злочину.

Урахування форм співучасті під час застосування кримінального законодавства. Форми співучасті та їх нормативне визначення. Застосування кримінального законодавства щодо злочину, вчиненого групою осіб без попередньої змови. Застосування кримінального законодавства щодо злочину, вчиненого групою осіб за попередньою змовою. Застосування кримінального законодавства щодо злочину, вчиненого організованою групою. Застосування

кримінального законодавства щодо злочину, вчиненого злочинною організацією.

Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень зі спеціальним суб'єктом. Провокація злочину. Застосування кримінального законодавства за наявності експерту виконавця. Невдале підбурювання та пособництво.

Добровільна відмова співучасників. Добровільна відмова виконавця. Застосування кримінального законодавства щодо дій інших співучасників при добровільній відмові виконавця. Особливості добровільної відмови підбурювача та пособника.

Причетність до злочину та її види. Застосування кримінального законодавства за наявності причетності до злочину.

ТЕМА 7. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за злочини проти національної безпеки.

Загальні положення застосування кримінального законодавства у разі наявності діянь із ознаками кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки у сфері державної безпеки і політичній сфері. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки у сфері державної безпеки, воєнній, інформаційній, економічній і науково-технологічній царинах. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки у сфері державної безпеки, економічній, екологічній і воєнній царинах.

Специфіка застосування окремих приписів кримінального законодавства про злочини проти основ національної безпеки України до громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства.

ТЕМА 8. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи.

Застосування кримінального законодавства у разі вчинення простого умисного вбивства. Застосування кримінального законодавства у разі вчинення умисного вбивства за наявності обтяжуючих обставин. Застосування кримінального законодавства у разі вчинення вбивства за наявності пом'якшуючих обставин. Застосування кримінального законодавства у разі вбивства, учиненого через необережність. Застосування кримінального законодавства у разі доведення особи до самогубства.

Застосування кримінального законодавства у разі вчинення діянь із ознаками кримінальних правопорушень, що спричиняють шкоду здоров'ю людини. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень, які спричиняють шкоду здоров'ю людини, і які вчинюються у сфері охорони життя та здоров'я людини від окремих видів небезпечних інфекційних хвороб. Застосування кримінального законодавства щодо

кримінальних правопорушень, що спричиняють шкоду здоров'ю людини, які вчинюються у сфері надання медичних послуг. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень, які спричиняють шкоду здоров'ю людини внаслідок залишення особи без допомоги або в результаті неналежного виконання винним своїх обов'язків. Застосування кримінального законодавства щодо кримінальних правопорушень у сфері охорони здоров'я людини, які пов'язані із незаконним розголошенням лікарської таємниці.

ТЕМА 9. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Застосування кримінального законодавства у разі вчинення особою діянь із ознаками зґвалтування. Застосування кримінального законодавства у разі насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Застосування кримінального законодавства у разі вчинення особою примушування до вступу в статевий зв'язок. Застосування кримінального законодавства у випадку статевих зносин із особою, яка не досягла статевої зрілості. Застосування кримінального законодавства в разі розбещення неповнолітніх.

ТЕМА 10. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за злочини проти власності, проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Застосування кримінального законодавства в разі вчинення крадіжки. Застосування кримінального законодавства в разі вчинення грабежу. Застосування кримінального законодавства в разі розбою. Застосування кримінального законодавства у випадку викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання. Застосування кримінального законодавства в разі вчинення вимагання. Застосування кримінального законодавства в разі шахрайства. Застосування кримінального законодавства у випадку вчинення привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Застосування кримінального законодавства в разі заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою. Застосування кримінального законодавства у випадку незаконного привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї. Застосування кримінального законодавства в разі придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом. Застосування кримінального законодавства в разі самовільного зайняття земельної ділянки або самовільного будівництво.

Застосування кримінального законодавства в разі умисного знищення або пошкодження майна. Застосування кримінального законодавства в разі умисного пошкодження об'єктів електроенергетики. Застосування кримінального законодавства у випадку погрози знищення майна. Застосування кримінального законодавства в разі необережного знищення або пошкодження майна. Застосування кримінального законодавства у випадку порушення обов'язків

щодо охорони майна.

ТЕМА 11. Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки та проти громадського порядку.

Застосування кримінального законодавства у випадку створення злочинної організації. Специфіка застосування кримінального законодавства в разі вчинення заздалегідь не обіцяного сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності. Застосування кримінального законодавства у випадку бандитизму. Застосування кримінального законодавства у випадку вчинення кримінальних правопорушень терористичної спрямованості. Застосування правил кримінально-правового компромісу в разі вчинення кримінальних правопорушень проти громадської безпеки.

Застосування кримінального законодавства в разі групового порушення громадського порядку. Застосування кримінального законодавства у випадку масових заворушень. Застосування кримінального законодавства в разі вчинення особою закликів до вчинення дій, що загрожують громадському порядку. Застосування кримінального законодавства у випадку вчинення особою діянь із ознаками хуліганства.

ТЕМА 12. Проблеми застосування законодавства, яке передбачає відповідальність за корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення.

Застосування кримінального законодавства в разі порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту. Специфіка причинового зв'язку в окремих злочинах, які посягають на безпеку руху та експлуатації транспорту, урахування цієї специфіки під час застосування кримінального законодавства. Специфіка суб'єктивної сторони окремих кримінальних правопорушень, які посягають на безпеку руху та експлуатації транспорту, урахування цієї специфіки під час застосування кримінального законодавства.

Застосування кримінального законодавства у випадку незаконного заволодіння транспортним засобом. Значення мети вчинення незаконного заволодіння для правозастосування.

Застосування кримінального законодавства в разі порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Кримінальна юстиція: правова доктрина та принципи правотворчості» передбачено:

- для денної форми навчання – залік;

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерії оцінювання успішності навчання

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:

Діагностика знань здійснюється з допомогою:

- 1) усних опитувань на семінарських заняттях;
- 2) практичних завдань;
- 3) тестових завдань;
- 4) письмових контрольно-комплексних робіт;
- 5) підсумкового опитування по тематиці змістових модулів.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Лариса НАЛИВАЙКО

_____._____.

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кримінальна юстиція: :правова доктрина та принципи правотворчості

Освітній ступінь магістр

Спеціальність

081 Право

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА **Обсяг** 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Факультет ФПФОДР

Курс 1 Група М-ДР-921

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Сучасні підходи до джерел кримінального права	8	2		2		6
2	Проблеми тлумачення кримінального права	6	2		2		4
3	Фундаментальні проблеми кримінального права (кримінально-правова кваліфікація)	8	4	2	2		4
4	Проблеми кримінального права при попередній злочинній діяльності	6	2		2		4
5	Проблеми кримінального права при вчиненні особою декількох кримінальних правопорушень	6	2		2		4
6	Проблеми кримінального права при співучасті у кримінальних правопорушеннях	6	2		2		4

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
7	Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти національної безпеки	6	2		2		4
8	Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи	10	6	4		2	4
9	Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	10	6	4		2	4
10	Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти власності, безпеки руху та експлуатації транспорту	8	4	4			4
11	Проблеми застосування кримінального законодавства, яке передбачає відповідальність за кримінальні правопорушення проти громадської безпеки та проти громадського порядку	8	4	4			4
12	Проблеми застосування законодавства, яке передбачає відповідальність за корупційні та пов'язані із корупцією правопорушення	10	6	4		2	4
	Разом за семестр	90	40	20	14	6	50
	Форма підсумкового контролю	залік					

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування, протокол від 25.05.2020, №11.

**Завідувач кафедри
кримінального права та кримінології
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування**

Віталій ПРИМАЧЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кримінальна юстиція: :правова доктрина та принципи правотворчості

Освітній ступінь магістр

Спеціальність

081 Право

на 2020/2021 навчальний рік

Основні нормативні акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
(Дата звернення 10.02.2018 р.).
  2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції: підписана від імені України 11.12.2003 р.; ратифікована 18.10.2006 р.; набрала чинності для України 01.01.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. Ст. 506.
  3. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією: підписана від імені України 27.01.1999 р.; ратифікована 18.10.2006 р., набрала чинності для України 01.03.2010 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 15. Ст. 717.
  4. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-ІІІ.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (Дата звернення 10.02.2018 р.).
  5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 3.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (Дата звернення 01.08.2018 р.).
  6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (Дата звернення 01.08.2018 р.).
  7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/print1511514732405635>
(Дата звернення 01.08.2018 р.).
- підзаконні акти:
1. Про судову практику у справах про необхідну оборону: Постанова ПВСУ від 26.04.2002 р. №1 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011 (дата звернення: 10.08.2018).
  2. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну не відбутої частини покарання більш м'яким: Постанова ПВСУ від 26.04.2002 р. №2 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795_015 (дата звернення: 15.08.2018).
  3. Про практику розгляду судами справ про застосування примусових заходів виховного характеру: Постанова ПВСУ від 15.05.2002 р. № 2 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_014 (дата звернення: 12.08.2018).

4. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова ПВСУ від 24.10.2003 р. №7 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225_016 (дата звернення: 11.08.2018)..

5. Про практику застосування судами України законодавства про погашення і зняття судимості: Постанова ПВСУ від 26.12.2003 р. №16 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/335_075 (дата звернення: 11.08.2018).

6. Про практику призначення військовослужбовцям покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні: Постанова ПВСУ від 28.12.1996 р. №15 (Із змінами, внесеними згідно з Постановою ПВСУ №17 26.12.2003 р.) // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956_009 (дата звернення: 11.08.2018).

7. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх: Постанова ПВСУ від 16.04.2004 р. №5. // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978_012 (дата звернення: 11.08.2018).

8. Про практику застосування судами примусових заходів медичного характеру та примусового лікування: Постанова ПВСУ від 16.04.2004 р. №5 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/456_011 (дата звернення: 11.08.2018).

9. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова ПВСУ від 23.12.2005 р. №13 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/934_011 (дата звернення: 11.08.2018).

10. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова ПВСУ від 23.12.2005 р. № 12 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923_034 (дата звернення: 11.08.2018).

11. Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 „Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 червня 2009 р. № 8 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/235_012 (дата звернення: 11.08.2018).

12. Про внесення доповнення до постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 року № 7 „Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 11 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/678_045 (дата звернення: 11.08.2018).

13. Про звернення до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 4, частин першої та четвертої статті 5, частини третьої статті 74 Кримінального кодексу України, статті 73 Закону України “Про Конституційний Суд України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 4 // База даних «Законодавство України». URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/235_013 (дата звернення: 11.08.2018).

14. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив кримінальних правопорушень та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 4 червня 2010 року № 7 // База даних «Законодавство України».

Підручники:

- 1.
2. Александров Ю.В., Антипов В.И., Володько Н.В. и др. Уголовное право Украины. Общая часть: Учебник. Київ: Атика, 2002. 448 с.
3. Александров Ю.В., В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник. Київ: Атика, 2008. 376 с.
4. Александров Ю.В., В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник. Київ: Атика, 2008. 712 с.
5. Андрусів Г.В., П.П. Андрушко, В.В. Бенківський та ін. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студентів юрид. вузів і фак. Київ: Юрінком Інтер, 2001. 512 с.
6. Баулін Ю.В., В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник. Харків: Право, 2010. 456 с.
7. Баулін Ю.В., В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Кримінальне право України: Особлива частина: підручник. Харків: Право, 2010. 608 с.
8. Вереша Р.В. Суб'єктивні елементи підстави кримінальної відповідальності: Підручник. Київ: Атика, 2006. 740 с.
9. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування / за ред. М.І. Хавронюка. К.: Москаленко О.М., 2019. 464 с.
10. Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак. Київ: А.С.К., 2001. 352 с.
11. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства: вид. друге, перобл. і доповн. / за ред. М.І. Хавронюка. К.: ВД «Дакор», 2017. 514 с.
12. Науково-практичний коментар Закону України «Про запобігання корупції» / Н.О. Армаш, Т.О. Коломєць, Д.В. Приймаченко, В.В. Шаблистий та ін.; за заг. ред. Т.О. Коломєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 588 с.
13. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части: Учебник. Харків: ООО «Одиссей», 2002. 672 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

Монографії та інші наукові видання:

Алфьоров С.М., Шаблистий В.В. Кримінальна відповідальність за погрози застосуванням фізичного насильства: Монографія. Запоріжжя: ФОП Зеленкевич Л.П., 2011. 212 с.

Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати

участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2007. 328 с.

Антипов В.В., Антипов В.І. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 208 с.

Анчукова М.В. Виправданий ризик як обставина, що виключає злочинність діяння: Монографія. Харків.: Видавець ФО-ПВапнярчук Н.М., 2006. 168 с.

Бандурка О.М., Давыденко Л.М. Преступность в Украине: причины и противодействие: Монографія. Харьков: Основа, 2003. 368 с.

Баулін Ю.В. Причинение вреда с согласия “потерпевшего” как обстоятельство, исключающее преступность деяния: Монографія. Харьков: Кроссруд, 2007. 96 с.

Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 296 с.

Берзін П.С. Злочинні наслідки: поняття, основні різновиди, кримінально-правове значення: Монографія. КИЇВ:Дакор, 2009. 736 с.

Борисов В.И., Гизимчук С.В. Уголовная ответственность за нарушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения: Монографія. Харьков: Консум, 2001. 160 с.

Борисов В.І., Пащенко О.О. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: Монографія. Харків: Видавець СПДФО Вапнярчук Н.М., 2006. 224 с.

Бурдін В.М. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені в стані сп'яніння: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 160 с.

Бурдін В.М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 240 с.

Вербенський М.Г., Мінка Т.П., Негодченко Д.О. Протидія торгівлі людьми в Україні: Монографія. Дніпропетровськ, ДДУВС, 2010. 236 с.

Вереша Р.В. Поняття вини як елемент змісту кримінального права України: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 224 с.

Воробей П.А., Коржанський М.Й., Щупаковський В.М. Завдання і дія кримінального закону: Монографія. КИЇВ:Генеза, 1997. 156 с.

Голіна В.В. Судимість: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2006. 384 с.

Гороховська О.В. Вбивство через необережність: Монографія / Наук. ред. Музика А.А. КИЇВ:Видавець ПАЛИВОДА А.В., 2007. 180 с.

Дудоров О.О. Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Монографія. КИЇВ:Юридична практика, 2003. 924 с.

Зеленецький В.С., Ємельянов В.П., Настюк В.Я. та ін. Проблеми систематизації та комплексного розвитку антитерористичного законодавства України / За заг. ред. Зеленецького В.С., Ємельянова В.П.: Монографія. Харків: Право, 2008. 96 с.

Іващенко В.О. Торгівля жінками та дітьми (кримінологічні та кримінально-правові аспекти боротьби): Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 112 с.

Ізетов А.Е. Втягнення у вчинення терористичного акту: кримінально-правове дослідження: Монографія. Харків: Право, 2010. 174 с.

Коржанський М.Й. Предмет і об'єкт злочину: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія МВС; Ліра ЛТД, 2005. 252 с.

Коржанський М.Й. Презумпція невинуватості і презумпція вини: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 216 с.

Коржанський М.Й. Проблеми кримінального права: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2003. 200 с.

Котовенко О.М. Кримінальна відповідальність за пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів: Монографія. Харків: Консум, 2004. 136 с.

Кравченко О.О. Контрабанда: Монографія. Харків: ТЦ «Золота миля», 2010. 192 с.

Кузнецов В.В. Кримінальна відповідальність за крадіжки: Монографія. КИЇВ:Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. 158 с.

Куц В.М., Кириченко Ю.В. Кримінальна відповідальність за незаконне використання електричної або теплової енергії: Монографія. КИЇВ:Центр учбової літератури, 2010. 160 с.

Лень В.В. Осудність у кримінальному праві і законодавстві: Монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2008. 180 с.

Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: історія, стан, тенденції. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2010. 212 с.

Лень В.В., Книга М.М. Примусові заходи медичного характеру: цілі і підстави застосування. Запоріжжя: Дніпровський металург, 2011. 92 с.

Марін О.К. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 224 с.

Марітчак Т.М. Помилки у кваліфікації кримінальних правопорушень: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 188 с.

Матвійчук В.К., Голуб С.А. Незаконне полювання: відповідальність, протокольна форма провадження, розслідування і запобігання: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2006. 304 с.

Мельник М.І. Корупція корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): Монографія. КИЇВ:Юридична думка, 2004. 400 с.

Микитчик О.В. Філософія злочину: Монографія. КИЇВ:Київський нац. ун-т внутр. справ, 2006. 188 с.

Миронова В.О. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни: Монографія. Харків: Право, 2007. 152 с.

Мисливий В.А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту: Монографія. Дніпропетровськ: Юридична академія Міністерства внутрішніх справ, 2004. 380 с.

Митрофанов І.І. Механизм реализации уголовной ответственности: монография / И.И. Митрофанов. Кременчуг: Изд. ЧП Щербатых А.В., 2011. 616 с.

Митрофанов І.І. Кримінально-правове забезпечення охорони довкілля:

Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2010. 272 с.

Митрофанов І.І., Слободяник Т.М. Кримінальна відповідальність осіб, які вчинили злочин у співучасті: Монографія. Кременчук: Видавець «ПП Щербатих О.В.», 2009. 280 с.

Музика А.А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів: Монографія. КИЇВ:Логос, 1998. 324 с.

Наден О.В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище: сутність, новітні тенденції розвитку та проблеми протидії: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 264 с.

Наден О.В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: Монографія. Харків: Право, 2003. 224 с.

Наден О.В. Торгівля жінками як кримінально-правова та соціальна проблема сучасності: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 288 с.

Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: Злочини проти власності/ За ред. М.І. Хавронюка. - Київ: ВД «Дакор», 2017. 448 с.

Орлеан А.М. Кримінально-правова характеристика торгівлі людьми: Монографія. Харків: СІМ, 2005. 180 с.

Осадчий В.І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2004. 336 с.

Пономаренко Ю.А. Чинність і дія кримінального закону в часі: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 288 с.

Присяжнюк Т.І. Потерпілий від злочину: проблеми правового захисту. КИЇВ:Центр учбової літератури, 2007. 240 с.

Романов С.Ю. Криминальный обман: Монография. Харьков: ООО «Прометей-Прес», 2005. 272 с.

Савченко А.В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: Монографія. КИЇВ:КНТ, 2007. 596 с.

Савченко А.В. Мотив і мотивація злочину: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2002. 144 с.

Саинчин А.С. Убийства по заказу: Монография. Одесса: Юридична література, 2003. 246 с.

Семикін М.В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінально-правове дослідження: Монографія / За заг. ред. проф. В.П. Ємельянова. Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 145 с.

Титаренко О.О. Кримінологічна характеристика та протидія економічним злочинам у вугільній промисловості: Монографія. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2008. 196 с.

Тростюк З.А. Понятійний апарат Особливої частини кримінального кодексу України: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 144 с.

Трубников В.М., Орел Ю.В. Кримінальна відповідальність за злісну непокору вимогам адміністрації виправної установи: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2009. 356 с.

Трубников В.М., Шинкарьов Ю.В. Арешт як вид кримінального покарання

та особливості його застосування: Монографія. Харків: Харків юридичний, 2007. 288 с.

Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: Монографія. Харків.: Видавець ФО-ПВапнярчукН.М., 2007. 264 с.

Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину: Монографія. Харків.: Видавець ФО-ПВапнярчукН.М., 2007. 264 с.

Усатий Г.О. Кримінально-правовий компроміс: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2001. 128 с.

Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні правові проблем: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2005. 332 с.

Фріс П.Л. Нарис історії кримінально-правової політики України: Монографія / За заг. ред. М.В. Костицького. КИЇВ:Атіка, 2005. 124 с.

Хавронюк М.І. Історія кримінального права європейських країн: Монографія. КИЇВ:Істина, 2006. 192 с.

Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав Континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: Монографія. К. Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

Хавронюк М.І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації: Монографія. КИЇВ:Істина, 2005. 264 с.

Шаблистий В. В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження : монографія / В. В. Шаблистий. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ : Ліра ЛТД, 2015. 420 с.

Шакун В.І. Суспільство і злочинність: Монографія. КИЇВ:Атіка, 2003. 784 с.

Шемшученко Ю.С., Титаренко Ю.Л., СкибицкийВ.В., ФилоновА.В. Уголовноенаказание: Монография. Киев-Донецк: Институтгосударства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины, Донецкий институт внутреннихдел МВД Украины, 1997. 320 с.

Шеремет А.П. Злочини проти статевої свободи: Монографія. Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2007. 216 с.

Ярмыш Н.Н. Теоретические проблемы причинно-следственной связи в уголовном праве (философско-правовой анализ): Монография. Харьков: Право, 2003. 512 с.

Інтернет-ресурси:

1. www.rada.gov.ua (офіційний сайт Верховної Ради України).
2. www.mvs.gov.ua (офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України).
3. www.scourt.gov.ua (офіційний сайт Верховного Суду України).
4. www.reyestr.court.gov.ua (електронна база даних Єдиного державного реєстру судових рішень).

5. www.nbuv.gov.ua (офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри кримінального права та кримінології, протокол від «26» серпня № 19.

Завідувач кафедри

Віталій ПРИМАЧЕНКО